

Vargáné Frank Krisztina

Fémdomborítással tarsolylemez készítése (bemutató tanítás)

Tantárgy:	Rajz és vizuális kultúra, 3. osztály
Témakör:	Tárgy- és környezetkultúra
Tananyag:	Fémdomborítással tarsolylemez készítése

Tanítási- tanulási feladatok:

Befogadás:	Interaktív táblán kivetített tarsolylemez mintázatának tanulmányozása.
Alkotás:	A domborítás technikájának, eszközeinek, lépéseinek megismerése után, az egyedi mintázat megtervezését követően, a „tarsolylemez „ elkészítése.
Vizuális nyelv:	szimmetria, motívum, mintarajzolás, a minta finomítása, kontúr domborítása, a minta kiemelése poncolással.

Képzési feladat: A befogadó, megismerő képességek fejlesztése, az anyanyelvi kommunikáció fejlesztése a tanult ismeretek felidézésével, a megfigyelő-képesség, a díszítőkézség és a kompozíciós készség fejlesztése a sablonok kiegészítésével, egyénre szabottan akár új minták tervezésével, az anyaghasználati készség, a manuális készség és a tárgyalkotó képesség fejlesztése.

Nevelési feladat: A munka során ügyeljenek az eszközök megfelelő használatára, az értékelésnél igyekezzenek reálisan értékelné maguk és társaik munkáját is.

Követelmények: Ismerje meg a tarsolylemez készítésének lépéseit, technikáját; ismerje meg a technikának sajátos nyelvezetét, igyekezzen az esztétikus munkadarab elkészítésére, a megbeszéltek betartásával.

Módszerek: bemutatás, szemléltetés, megfigyelés, elemzés, javítás, ellenőrzés, értékelés.

Tanulásszervezés: frontális osztálymunka, egyéni alkotás, közös értékelés

Tantárgyi

koncentráció: magyar óra történelmi olvasmányaihoz kapcsolódóan, a honfoglalásról tanulva

Taneszközök,

szemléltetés: Internetről letöltött képek tarsolylemezekről, munka menetének lépéseinek bemutatása szemléltetőanyagként, szétvágott kenőcsstabus gyermekenként, sablon, golyóstoll, puha alátét. Interaktív tábla kivetítésre.

VÁZLAT

I. Felszerelés, asztalrend ellenőrzése: puha alátét, kenőcsös tubus szétterítve, golyóstoll.

Időterv: kb. 15' előkészítés, 25' alkotás, kb. 5' értékelés/ dupla rajzóra tervezve: 35' (részletesebb ismeretadás a honfoglalók viseletéről, a tarsoly szerepéről, a lemezek mintázatának elemzése is részletesebben történik. / 35'/ értékelés, kiállítás a tanteremben: 10' + rendteremtés...

II. Motiváció, ráhangolódás a témára:

A gyerekek csoportokban ülnek az asztalnál, minden asztalon található egy boríték, benne a honfoglaláshoz kapcsolódó képek darabokban.

Feladat: rakják ki a képeket, s mesélik el, mit ábrázolnak.

A képek segítségével a honfoglalás korába utazunk vissza.

A kirakott képek ellenőrzése az interaktív tábláról történik, ezáltal a többi csoport is látja a másik asztalon kirakott anyagot.

III. Az óra feladatának tudatosítása:

A mai órán, mint a kirakott képek is sugallják, visszautazunk az időben, s egy honfoglalás kori ötvös mesterként munkálkodunk. Ki tudná nekem megmondani, mit készített, manapság mit készít egy ötvös mester? - ékszereket, nemesfémeket feldolgozó mester. Milyen fémeket sorolunk a nemesfémek csoportjába? – Aranyat, ezüstöt....

IV. Befogadás:

Tárgyelemzés:

Az interaktív táblán fotókat vetítünk ki tarsolylemezekről. Elemezzük a látottakat, tudatosan előkészítve ezzel az alkotást.

Egy nagyon szép használati tárgy díszítő lemezét készítjük ma el. Mai szemmel egy kis táskának neveznétek, talán a modern övtáska elődeként. Ismeri valaki netán a korabeli elnevezését? - tarsoly.

Mint látható a képen is, az öv lelógó részén található, ha hiszitek, ha nem, ebben a szép tarsolyban a tűzszerszámokat tárolták, fedelét lemezzel díszítették, amely legtöbbször ezüstből készült és aranyozott volt. Ritkábban előfordultak ásatások során, vörösrézből készült darabok is.

Megfigyelési, elemzési szempontok:

*Nézzétek meg a tarsolylemezeket, mi az, ami mindegyikben azonos számotokra?

- szélén keretbe foglalják a mintát, szegély látható.

- szimmetrikus a mintázata.

*A minták elhelyezkedésének megtárgyalása: szimmetrikusan ábrázolt minták, szabályos ismétlődés, palmettás stílus

*Motívumok, alakzatok megbeszélése: virágmintás motívumok, indák, kacsok láthatóak a fő motívumok között, azokat összekötve...

V. Az alkotó munka előkészítése:

1. A saját készítésű tarsolylemezem bemutatása:

Én is készítettem otthon egy ilyen lemezkét, hogy be tudjam itt mutatni nektek. Jól látható a szegélye, mint egy keret fut körbe. S mint látjátok, itt is igyekeztem szimmetrikusan

elhelyezni a motívumaimat. Majd ezeken közti területet hullámos, táncoló vonalakkal, mintha virágindák lennének, töltöttem ki.

2. Az értékelési szempontok megismertetése a tanítói minta alapján:

A motívumok elhelyezése a lemezen - szimmetrikusságra törekvés, díszítő elemek, a főbb motívumok közötti tér kitöltése, díszítése, felelősségteljes használata az eszközöknek (baleset-megelőzés árral dolgozás esetén).

3. Munkaeszközök, kellékek használata:

Megismertetem a munkaeszközöket (kenőcsös tubus szétvágott lapja, sablon), s felhívom a figyelmet a balesetmentes munkavégzésre! (Tiszteljük az anyagot, nem bánunk durván az eszközökkel, óvatosan fogjuk a lemezt a szélénél, nehogy elvágja a kezünket az éle. A puha alátét fontossága, szerepe! –logikai gondolkodás fejlesztése...)

4. Alkotás lépéseinek átbeszélése:

Az interaktív táblán kivetítem a tarsolylemez elkészítésének fázisait fényképpel illusztrálva. Megbeszéljük a lépéseket. Melyek a következők:

1. minta tervezése, rajzolása a fehér felületen, elsőként a szegély, majd a minták.
2. minta díszítése szintén a fehér felületen: domborítás, pontozás, vonalazás...
3. minta kontúrozása a fémes oldalon, a domborítás kiemelése ezáltal
4. minta díszítése a fémes oldalon poncolással.

(A kivetített munkafázisokat prezentáló képek az asztalon is meglelhetők, kicsinyítve, kinyomtatva, emlékeztetőül.)

Megjegyzés:

Minták készítése egyéni fantázia alapján történhet, vagy a kész sablonokból választva azok alkalmazásával.

Differenciálás – hisz a kész sablonok csak a körvonalazást segítik, a minta belső díszítését, cirádázását így is egyénileg kell belerajzolnia a kisgyerekeknek. Az sem egyszerű.

Minden csoportnál lesznek az asztalra készítve kisebb darab fémlapocskák, ahol a gyerekek a munka megkezdése előtt kipróbálhatják a különböző díszítő lehetőségeket: pontozást, vonalazást, domborítást... (legyőzzük ezáltal az esetleges bizonytalanságot okozó gátlásokat)

Amennyiben igénylik a gyerekek (lesznek néhányan), akkor körém jönnek, s ott is bemutatom a díszítő technikákat egy alapon. (Főleg a mély domborításra lesznek kíváncsiak.)

VI. Alkotás:

A tanulók egyéni alkotó munkája.

A megbeszéléteket felhasználva önálló tarsolylemez készítése.

Én folyamatosan járok körben a gyerekek között, s segítek, dicsérek, ösztönzők, eszközök használatában segítek, szempontokra figyelmeztetek... Egy-egy szépen alakuló munkát kiemelek, s az osztálynak is bemutatom.

VII. A tanulók munkájának értékelése:

A már elkészült munkák értékelése – ez a csapat elég lassan dolgozik, nem hiszem, hogy a dupla órából az első óra végére mindenki elkészül majd. Ezért is tartom fontosnak a munka közben kiemelt dicsérő, ösztönző értékelést.

Akik elkészülnek, azokat összehívom, s közösen véleményt formálunk a kész munkákról a fenti szempontok alapján.

Nevelési feladat megvalósítása: folyamatosan a tanulók megnyilatkozása, alkotása közben.

VIII. Rendteremtés

KÉPANYAGAIM

Motiváció: az asztalokon borítékban szétdarabolva

Tarsolylemezek:
Befogadás

NAGYKÖRÖSI VERETES ÖV TARSOLLYAL

ELŐKELŐ HONFOGLALÓ FÉRFIAK VISELETE

A GALGÓCZI TARSOLYLEMEZ
MEGTALÁLTÁK: 1868-BAN

RAKAMAZI TARSOLYLEMEZ
MEGTALÁLTÁK: 1974-BEN

BÁRÁNDI TARSOLYLEMEZ
MEGTALÁLTÁK: 1998-BAN

A SZOLNOK-STRÁZSAHALMI TARSOLYLEMEZ
MEGTALÁLTÁK: 1912-BEN

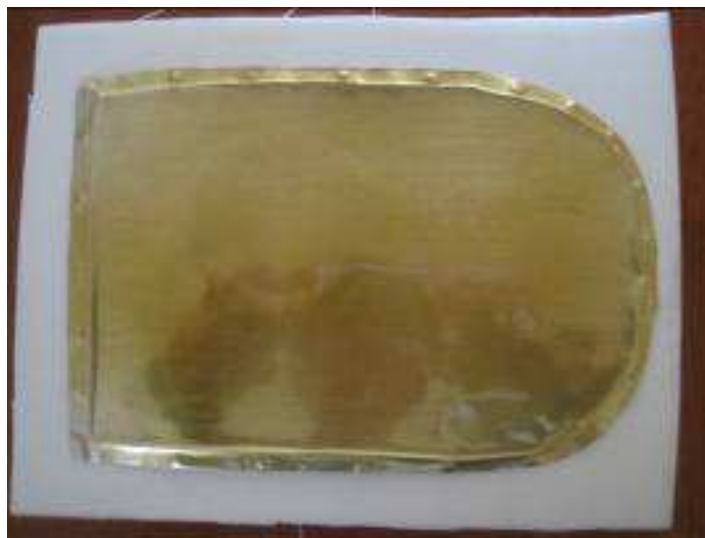

BODROGVÉCSI TARSOLYLEMEZ
MEGTALÁLTÁK: 1897-BEN

A SZOLYVAI TARSOLYLEMEZ
MEGTALÁLTÁK: 1870-B

MUNKÁTAINK:

SZEGÉLY MEGRAJZOLÁSA, AKÁR DÍSZÍTÉSE IS

MINTARAJZOLÁS SABLONNAL, VAGY ANÉLKÜL

A NAGY MOTÍVUMOK ELHELYEZÉSE, KITÖLTJÜK A LEMEZFELÜLETET

TOVÁBBI KISEBB DÍSZÍTŐ MINTÁK RAJZOLÁSA

A MINTA FINOMÍTÁSA

A MINTA KONTÚRJÁNAK DOMBORÍTÁSA

A DOMBORÍTOTT MINTA KIEMELÉSE A FÉMES OLDALON: A KIDOMBORODOTT MINTA KÖRVONALÁNAK KÖRÜLRAJZOLÁSÁVAL.

A NYOMOTT MINTA KIEMELÉSE A FÉMES OLDALON
„PONCOLÁS”

A KÉSZ TARSOLYLEMEZ:

